

'De hoge olieprijs is irrelevant'

ROY OP HET VELD EN ROB VAN 'T WEL

ExxonMobil profiteert van de hoge olieprijs, maar voelt ook de nadelen. 'We zijn het slachtoffer van ons eigen succes', zegt topman Rex Tillerson in een interview.

ROTTERDAM - ExxonMobil staat te boek als grootste en best renderende olieconcern ter wereld. Dankzij de hoge olieprijs behaalde het bedrijf in 2005 een nettowinst van \$ 36 mrd, naar alle maatstaven een record. Dat levert lof op van beleggers. Maar de druk van politiek en publieke opinie wordt groter vanwege de miljardenwinsten.

Ook de eenzijdige focus op milieuvervuulende fossiele brandstoffen wekt ergernis. Daar waar Shell en BP zich profileren als 'groen', blijft ExxonMobil het concern dat zich volledig concentreert op de winning, distributie en verkoop van olie en gas.

Rex Tillerson staat sinds 1 januari aan het roer bij ExxonMobil. Hij slaat geen nieuwe koers in, maar laat wel een nieuw geluid horen. Tillerson was op bezoek in Rotterdam om met studenten in gesprek te komen. Ook sprak hij met premier Balkenende over het voor ExxonMobil belangrijke gasveld in Groningen.

- Onlangs heeft u gezegd dat de marktsituatie een hoge olieprijs niet rechtvaardigt. Is dat nog steeds het geval?

'Ja. Er zijn voldoende voorraden ruwe olie in de VS en Europa. Ik ken niemand die niet de ruwe olie kan krijgen die hij nodig heeft. Wij zijn de grootste raffineerder van de wereld en kopen, boven op onze eigen productie, dagelijks ongeveer 3,5 miljoen vaten ruwe olie in. Onze inkopers zeggen dat ze nooit moeite hebben om aan olie te komen.

Vanuit het perspectief van de fysieke markt lijkt het erop dat er voldoende olie op de markt komt. En daar komt dus bij dat de voorraden helemaal niet bijzonder laag zijn. Vandaar mijn commentaar dat de "fundamentals" de huidige prijsontwikkeling niet ondersteunen.

Maar ik zei dat op een moment dat de olieprijs ongeveer \$ 60 dollar per vat was. Inmiddels is dat \$ 70. Die tweespalt tussen de fundamentals en de prijs groeit. Waarom dat groeit weet ik niet. Ik kan alleen de kwalitatieve factoren opnoemen die daar een rol in spelen. Zo is er de nervositeit over de verschillende onrustige gebieden op de wereld. Nervositeit over het komende orkanenseizoen in de VS. Daar kun je allemaal een deel van de hoge prijs mee verklaren. Daar bovenop moet ik toch ook constateren dat er een enorme hoeveelheid geld richting de futuresmarkt voor ruwe oliecontracten is gestroomd.'

- Is er sprake van speculatie?

'Ja. Het gaat om speculatie omdat het investeringen betreft die geen directe relatie hebben met echte "barrels". Iemand vertelde me dat er in 1995 \$ 6 mrd omging aan contracten op de Nymex (grondstoffenbeurs in New York, red.). Vandaag de dag is dat circa \$ 110 mrd.'

- Er is genoeg olie. Toch klaagt iedereen dat de markt krap is.

'Er is op dit moment inderdaad meer krapte op de markt dan, laat ik zeggen, de afgelopen tien jaar. Dat heeft ermee te maken dat er tien, vijftien jaar geleden veel verwerkingscapaciteit is bijgebouwd en dat die ruimte bijna volledig wordt gebruikt. Dat verwacht je in de marktprijs terug te zien.

De geschiedenis staat bol van oorlogen en interne conflicten. Tegelijkertijd zie je dat het aanbod altijd beschikbaar is geweest. Ja, voor enkele dagen of weken zijn er weleens problemen geweest, maar zelfs als dat gebeurde, was het in het belang van de producerende landen om de olie weer snel op de markt te brengen. Het grappige is dat je vandaag de dag geen daadwerkelijke stilstand nodig hebt om de markt in beweging te brengen. Er hoeft alleen maar gepraat te worden over een mogelijke stilstand. Daarom is de prijs los komen te staan van de fysieke markt.'

- Wat zijn de pluspunten van die hoge olieprijs voor ExxonMobil?

'Natuurlijk onze financiële resultaten, die de hoogste zijn uit onze geschiedenis. Dus voor onze aandeelhouders is het

winst. Zeker omdat wij, zoals wij zijn gestructureerd, meer dan wie ook in deze industrie profiteren van de hoge prijzen. Dat komt door onze efficiency en kapitaaldiscipline. Die zijn toegesneden op het feit dat we ook bij lage prijzen winstgevend willen zijn.'

- En wat zijn de schaduwzijden van die hoge prijs? 'Voor de manier waarop we zaken doen, maakt het niets uit. Maar we zien dat regeringen die de beschikking hebben over olie- en gasreserves, opschuiven in de onderhandelingen over de voorwaarden waaronder je mag komen meewerken. Voor de lange termijn verwachting wij dat het huidige prijsniveau geen stand houdt. De prijs zal op termijn worden bepaald door de fundamentals. Wij zien op de lange termijn voldoende beschikbare reserves die met een behoorlijk rendement kunnen worden gewonnen.

Olie is een 'commodity' en commodities hebben golfbewegingen. We zitten nu op de top van een cyclus. Hoe lang dat duurt, kan ik niet voorspellen. We zullen zeker ook weer in een dal terechtkomen. Het ontwikkelen van reserves vraagt een langetermijnvisie. Wij werken met tijdschema's van tien tot vijftien jaar. Het is voor mensen moeilijk te accepteren dat de prijs van vandaag irrelevant is voor de discussie over een project dat pas over tien, vijftien jaar op stoom komt.'

- Ondertussen vragen olielanden om een groter deel van de taart?

'Dat doen ze zeker. Zij menen dat de investeerder bij deze olieprijs wel toe kan met een kleiner deel van de taart. Maar dat is vanuit het perspectief van vandaag geredeneerd. Het gaat voorbij aan de jarenlange investeringen waar meerdere miljarden mee gemoeid zijn. En daarom blijf ik zeggen dat, voor mij als investeerder, de kijk van vandaag irrelevant is.'

- Maar zij moeten het ook aan hun achterban verkopen? Zij zien wat iedereen ziet. Namelijk de superwinst van ExxonMobil van \$ 36 mrd over 2005 aan de ene kant, en de hoge rekening die ze betalen als ze hun benzinetank vullen aan de andere kant.

'Tja, ik heb het al eerder gezegd en ik zeg het opnieuw. Nu komen ze met deze argumenten, maar niemand kwam in 1998 naar mij toe toen de olieprijs tien dollar was. Energie is pas een gespreksonderwerp als de prijs hoog is. Als de prijs laag is, is het niet belangrijk meer.

Dat laat zien hoe weinig het publiek begrijpt hoe complex energie is, hoe gigantisch de operatie is, welke lange perspectieven ermee gemoeid zijn. En in vele aspecten zijn we wat dat betreft het slachtoffer van ons eigen succes, als sector en als bedrijf. Het is zo gemakkelijk voor consumenten om aan hun energie te komen. Ze hebben niet door welke inspanningen en risico's ermee gemoeid zijn. Het enige waar ze door bewogen worden is de prijs.'

- De grote maatschappijen verhogen hun investeringsniveau. Exxon gaat \$ 20 mrd investeren en wil over vijf jaar 25% meer olie en gas winnen. Betekent dat dat de prijs door die hogere productie weer naar beneden gaat? Of groeit de vraag net zo snel mee?

'Als je het over zo'n periode hebt, zou ik echt verbaasd zijn als de prijs nog steeds op dit hoge niveau zou liggen. De sector investeert de laatste tien jaar al relatief veel, zeker bij ExxonMobil. Die investeringen zijn niet gedreven door de hoge olieprijs van vandaag. Toen de olieprijs \$ 10 was, investeerden wij jaarlijks \$ 14 mrd. Afgelopen jaar investeerden we \$ 17 mrd dollar. De prijs van vandaag speelt dus geen doorslaggevende rol.'

- Wat bepaalt de investeringen dan wel?

'De kwaliteit van de investeringsmogelijkheden doet ertoe. En de verwachting van vraag en aanbod in de toekomst. En de inschatting of we door de pieken en dalen van de olieprijs heen een voldoende rendement voor de aandeelhouders kunnen maken over de gehele periode van dat project.

Wij zien wereldwijd een gezonde groei van de productie in de loop van dit decennium. Zelfs als we ook de productietierugval van bestaande olievelden in het plaatje meenemen, verwachten we een groei van het aanbod. In de komende tien jaar zal de groei van het aanbod in lijn lopen met de groei van de vraag. Wij zien geen tekorten op de oliemarkten optreden.

- Op het Oost-Russische eiland Sachalin zijn ExxonMobil en Shell met een groot project bezig. Shell zou graag ExxonMobil-gas door zijn pijpleiding voeren. Voelt u daar wat voor?

'Ik wil daar niet gedetailleerd op ingaan. Wij hebben er met elkaar over gesproken. Het is een mogelijkheid, maar wij hebben ook gesproken met de Chinezen en die onderhandelingen zijn al een heel eind op streek. Dat gaat over de verkoop van gas via een pijpleiding via het verre oosten van Rusland. Dat is een streek waar we al gas afzetten, dus die pijp ligt er gedeeltelijk al. We hebben met Russische regering afgesproken dat we het gas verkopen op de manier die de hoogste opbrengst oplevert. Wij denken al heel lang dat de pijpleiding de hoogste opbrengst zou moeten opleveren.'

- Wanneer volgt er een beslissing?

'Op het moment dat we een contract hebben voor de verkoop van het gas.'

- In een toespraak wees u er onlangs op dat ExxonMobil, ondanks zijn omvang, maar 2% van de totale energieproductie op de wereld verzorgt. Is er ruimte of noodzaak voor consolidatie?

'Er is al veel consolidatie geweest. Het streven naar schaalgrootte en efficiency is een natuurlijke evolutie in deze industrie. Er moet natuurlijk sprake zijn van een goede fit. Maar er komt weer consolidatie. Dat zit in de geschiedenis van de sector ingebakken.'

- Maar dat is misschien eerder te verwachten bij een lage olieprijs?

'Je ziet ook nu wel overnames. Maar als je het mij vraagt is de top van een cyclus geen goede tijd voor aankopen.'

- Exxon is met Shell en de Nederlandse Staat betrokken bij het Groningen-gasveld. Wanneer was u voor het eerst in Nederland?

'De eerste keer was in 1994. Ik werkte toen in New Jersey en was verantwoordelijk voor de gasverkopen. Dus ik ken het wel en wee van het Groningen-veld al wat langer.'

- Hoe belangrijk is Groningen voor ExxonMobil?

'Het was en is nog altijd een enorm waardevolle reserve. Het is samen met onze partners Shell en de Nederlandse Staat gedurende al die decennia een enorm succes gebleken. We blijven investeren om zo veel en zo lang mogelijk gas te winnen.'

- De overheid is bezig om Gasunie te herstructureren. De Staat heeft het infrastructuurbedrijf helemaal onder zijn hoede genomen. De terugtrekking van de overheid uit de handelstak is op de lange baan geschoven. Bent u voor verdere wijzigingen, die de concurrentie kunnen verhogen?

'Daar moet je heel voorzichtig over nadenken. De wijzigingen die er zijn geweest zijn in goed overleg met de regering gegaan. Iedereen heeft wat water bij de wijn gedaan en op het eind was iedereen tevreden. Of er verdere stappen moeten worden gezet, is een andere zaak.'

Ik denk dat je ook goed moet kijken naar waar Europa met de energiemarkten heen wil. We moeten eerst weten wat de Europese Unie verder voor initiatieven gaat ontplooiën. Daar komen we wel uit met de regering, want we hebben een uitstekende verhouding.'

- ExxonMobil zich altijd geconcentreerd op olie en gas en communiceerde nooit veel over zijn activiteiten op het gebied van duurzame energie. In een speech heeft u gezegd dat wind en zonne-energie geen betekenisvolle oplossingen zijn. Welke duurzame rol ziet u voor ExxonMobil?

'Wij zijn in principe een olie- en gasmaatschappij. "Not meaningful" wil niet zeggen dat ze onbelangrijk zijn. Maar gerelateerd aan de enorme vraag naar energie in de wereld is de betekenis klein. In onze toekomstprognoses laten we wind en zonne-energie met dubbele cijfers groeien. 12% per jaar, dat is voor iedere sector een enorme groei. Als je dan in het jaar 2030 uitkomt, nemen die alternatieven slechts 1% tot 1,5% van de vraag voor hun rekening. Daarom zeg ik "not meaningful". In specifieke markten hebben ze wel een belangrijke rol te spelen. En dat doen ze al, deels meeliftend op overheidssubsidies. Of de consument alle kosten zouden dragen, vraag ik me trouwens wel af.'

Olie en gas nemen nu 60% van de energiebehoefte voor hun rekening, en over 25 tot 30 jaar zal dat nog steeds het geval zijn. Daarom is er op de lange termijn een fundamentele doorbraak nodig. Waar die doorbraak zal plaatsvinden,

is onduidelijk. Het onderzoek waar wij bij betrokken zijn loopt via het Global Climate and Energy Project in Stanford. Daar richten wij ons bijvoorbeeld op brandstofcellen en op een andere manier om aan bio-brandstoffen te komen. Ethanol is dit jaar het sleutelwoord in de Verenigde Staten. Maar om eerlijk te zijn, kun je met de huidige technologie nooit genoeg ethanol maken. Ook daar is een doorbraak nodig.

Maar of het nu biobrandstof is of waterstof of iets anders, allemaal vragen ze enorme inspanningen om doorbraken te forceren. Of die doorbraak er tijdens mijn leven komt, vraag ik me af. Maar het gaat zeker gebeuren als je er nu aan werkt.'

- Welke auto rijdt u zelf? Een benzineslurpende Hummer met veel CO2-uitstoot, of een zuinige Toyota Prius?

'Ik rij een Lexus. En ik rij heel veel paard. Die produceren weer iets anders.'

Copyright (c) 2006 Het Financieele Dagblad
